

AYASOFYA-İ KEBİR CAMİ-İ ŞERİFİ SEMPOZYUMU

Sempozyum Çerçevesi

Mabet geleneği, insanlık tarihi ile yaşıttır. Hemen her dinin, kendine özgü bir mabedi vardır. İslam'da bu müessese cami ve mescitler olarak teşekkül etmiştir. Peygamber Efendimiz, hicretle birlikte ilk olarak Mescid-i Nebevi'yi inşa ettirmiş, böylece ileride kurulacak İslam şehirleri için cami merkezli bir şehir modeli ortaya koymuştur. Medine döneminde cami, medeni hayatın tüm kurumlarını temsil eden pek çok fonksiyonu üstlenmiş ve günlük hayatın merkezinde yer almıştır. Böylece cami etrafında bütünleşen bir hayat, şehrin birliğini sağlamış ve İslam'ın tevhid ilkesinin gündelik hayatta yaşanılır hale gelmesine yardımcı olmuştur. Böylece yüce dinimiz İslam'ın kâinatı kuşatan mesajı, camilerdeilmek ilmek dokunarak toplumlara ulaşmıştır.

İslam medeniyeti cami merkezli bir medeniyettir. Büyük şehirlerde cami etrafında toplanan ve külliye adı verilen sosyal nitelikli yapılar İslam şehirlerinin değişmez kimliğini yansıtmaktadır. Bu yönü ile camiler, İslam coğrafyasında bir kimlik kurumu, İslam toplumunun oluşabilmesi için ihtiyaç duyulan tarihi birikimi ve tecrübeyi yansıtan toplumsal birer bellek hüviyetindedir. Tarihi tecrübe göstermiştir ki; mabedi olmayan yerleşim yerleri kimlik kaybına uğramış, belleğini kaybetmiştir. Bu şehirler, her ne kadar medeniyetin fiziki unsurlarına sahip gözükseler de medeniyetin manevi köken ve değerlerinden yoksun yerler, yöreler haline gelmiştir.

Mabedin medeniyet inşasındaki bu önemli işlevi İstanbul'un fethi ile birlikte bir kez daha kendisini göstermiştir. Fetihden sonra şehrin en büyük mâbedi olan Hagia Sophia Kilisesi Fâtih tarafından Ayasofya adıyla fethin sembolü olarak camiye çevrilmiş ve ilk cuma namazı da burada kılınmıştır. Ayasofya, 1453'ten 1934'e kadar şehrin ulu camii durumundaki baş camisi olarak hizmet vermiş ve etrafında medresesinden sıbyan mektebine, hamamından imaretine, kütüphanesinden muvakkithanesine, sebilinden şadırvanına kadar nitelikli bir külliye teşekkül etmiştir. Hat sanatının eşsiz örnekleri, kitabeleri, çinileri ve daha pek çok Türk-İslam sanatı eserleriyle tezyin edilmiş olan Ayasofya-i Kebir Cami-i Şerifi'nin fetihden öncesine ait yine pek çok tarihi dokuya ev sahipliği yaptığı da bilinmektedir.

Ayasofya-i Kebir Cami-i Şerifi'nin müzeye çevrilmesi hakkındaki 24/11/1934 tarihli ve 2/1589 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, Danıştay Onuncu Dairesinin 2/7/2020 tarihli ve E:216/16015, K:2020/2595 sayılı kararı ile iptal edilmiş ve 10/7/2020 tarihli ve 2729 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararı ile caminin yönetiminin 22/6/1965 tarihli ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanununun 35 inci maddesi gereği Diyanet İşleri Başkanlığına devredilerek ibadete açılması uygun görülmüştür. Böylece 86 yıllık bir aranın ardından Ayasofya-i Kebir Cami-i Şerifi 24 Temmuz 2020 tarihinde kılınan ilk cuma namazı ile birlikte fiilen ibadete açılmıştır.

Bu gelişme gerek milletimiz gerekse dünya genelindeki Müslümanlar nezdinde büyük bir heyecana vesile olmuş ve memnuniyetle karşılanmıştır. Böylesi bir tarihi gelişme karşısında

1-7 Ekim 2020 tarihleri içerisinde kutlanacak olan Camiler ve Din Görevlileri Haftası etkinlikleri kapsamında Ayasofya-i Kebir Cami-i Şerifi konulu ulusal düzeyde bir sempozyum düzenlenmesinin faydalı olacağı mülhaza edilmektedir. Zira bugün Müslümanlar için büyük bir inancın, medeniyetin, ahlakın ve adaletin sembolü olan Ayasofya'nın ulu bir cami olarak taşıdığı zengin kültürel mirası, temsil ettiği değerleri ve ifade ettiği manaları keşfetmek için daha büyük bir inanç, azim, heyecan ve özveri ile çalışmaya ihtiyaç vardır.

Sempozyumun Amacı

Ayasofya-i Kebir Cami-i Şerifi'nin tarihine ve şahit olduğu değişimlere ışık tutmak, bünyesinde barındırdığı kültür mirasının bilhassa dinler tarihi ve Türk-İslam sanatları açısından tanıtımına katkı sağlamak, ulu mabedin medeniyetimizdeki eşsiz değerini din ve ibadet tarihi ekseninde mercek altına almaktır.

Sempozyum Onursal Başkanı

Prof. Dr. Ali ERBAŞ : Diyanet İşleri Başkanı

Bilimsel Danışma Kurulu

Dr. Ekrem KELEŞ : Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı
Prof. Dr. İbrahim Hilmi KARSLI : Başkan Yardımcısı
Dr. Selim ARGUN : Başkan Yardımcısı
Dr. Burhan İŞLİYEN : Başkan Yardımcısı
Prof. Dr. Abdullah KAHRAMAN : Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi
Prof. Dr. Muhittin SERİN : İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Aziz DOĞANAY : Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. İsmail TAŞPINAR : Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Tahsin ÖZCAN : Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Nesimi YAZICI : KTO Karatay Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Bahaüddin VAROL : Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. İhsan ÇAPÇIOĞLU : Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Metin ÖZDEMİR : Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Doç. Dr. Hasan Fırat DİKER : Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Doç. Dr. Hilal KAZAN : İstanbul Üniversitesi

Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Huriye MARTI
Osman TIRAŞCI
Bünyamin ALBAYRAK
Cemalettin GEZGİÇ
Ramazan DAĞLI
Ömer Faruk ARSLAN

Sempozyum Dili

Türkçe'dir.

Sempozyum Takvimi

Sempozyum Tarihi	: 1-7 Ekim 2020
Tebliğ Özetlerinin Son Gönderim Tarihi	: 28 Ağustos 2020
Kabul Edilen Tebliğ Özetlerinin Bildirimi	: 4 Eylül 2020
Tebliğ Metinlerinin Son Teslim Tarihi	: 25 Eylül 2020
Sempozyum Programının İlanı	: 30 Eylül 2020
Sempozyum Metinlerinin Basılması	: 2021

Sempozyum Yeri

İstanbul / Türkiye

Davet

Ayasofya-i Kebir Cami-i Şerifi Sempozyumu'nda değerli ilim adamlarını ve araştırmacıları aramızda görmekten onur duyarız.

Katılım Şartları

1. Tebliğler bilimsel ve özgün olmalıdır.
2. Tebliğ özetleri konuyu ana hatlarıyla açıklamalı ve 300 ile 400 kelime arasında olmalıdır. Özetler, katılım formu kullanılarak e-mail, faks veya posta ile gönderilebilecektir.
3. Tebliğ metinleri 4000 ile 7000 kelime arasında olmalıdır.
4. Oturumlarda tebliğ sunumu 20 dakika ile sınırlı tutulacaktır.

Konaklama ve Ulaşım

Tebliğ sahiplerinin ulaşım, konaklama ve ağırlama giderleri Başkanlığımız tarafından karşılanacaktır.

İletişim Bilgileri

Diyanet İşleri Başkanlığı

Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Üniversiteler Mahallesi Dumlupınar Bulvarı No:147/A 06800 Çankaya/ANKARA

Telefon : 0312 295 73 33-65

Cep : 0506 862 88 05

Faks : 0312 284 55 25

E-posta : camilerhaftasi@diyanet.gov.tr

Web : <http://camilerhaftasi.diyanet.gov.tr>

Konular

1. Ayasofya'nın Tarihi (İnşası ve Gelişimi)
  - a. Ayasofya'nın Yapım Aşamaları
  - b. Ayasofya'nın Geçirdiği Tamir ve Yenilenmeler
  - c. Ayasofya Külliyesinin Unsurları
  - d. İstanbul'un Fethi ve Ayasofya
2. İlim ve İbadet Tarihi Perspektifinden Ayasofya
  - a. Bizans Döneminde Ayasofya
  - b. Osmanlı Döneminde Ayasofya
  - c. Cumhuriyet Döneminde Ayasofya
  - d. Ayasofya'da Görev Yapan Din ve İlim Adamları
3. Mimari ve Sanat Boyutuyla Ayasofya
  - a. Ayasofya'nın Mimari Özellikleri
  - b. Dinsel Temalarıyla Freksler ve Mozaikler
  - c. İslâm Sanatına Dair Süslemeler, Hat Levhaları ve Kitabeler
  - d. Camiyi Oluşturan Minber, Mihrap ve Diğer Ana Öğeler
  - e. Dünya Kültür Mirası Olarak Ayasofya'nın Önemi
4. Ayasofya-i Kebir Cami-i Şerifi'nin Türk-İslam Medeniyetindeki Yeri
  - a. Osmanlı Toplumunda Ayasofya-i Kebir Cami-i Şerifinin Taşıdığı Anlam
  - b. Yazar, Şair, Seyyah ve Ressamların Gözüyle Ayasofya
  - c. Vakıf Medeniyeti ve Ayasofya-i Kebir Cami-i Şerifi Vakfiyesi